

## UV 2/2005

**Puhutaan ns. subsidiariteetti-periaatteesta, josta on suomen kielellä käytetty nimitystä läheisyysperiaate.**

Perustuslaissa subsidiariteetti on käännetty suomen kielelle toissijaisuudeksi. Toissijaisuus kuvaa läheisyyttä paremmin, mistä on kysymys.

### **Tavanomainen lainsäätämisjärjestys**

EU:n perustuslaki merkitsee vallansiirtoa suurten jäsenmaiden hyväksi.

Se tapahtuu lakien säätämisen muodossa. Niitä säädetään entistä suuremmassa määrin ylikansallisesti.

Kaikkiin lakialoitteisiin on monopoli *EU:n komissiolla*. Se on ylikansallinen elin, johon ei perustuslain mukaan enää tulevaisuudessa valita kaikkien jäsenmaiden edustajia.

Tavanomaisen lainsäätämisjärjestyksen mukaan laeista päättävät viime kädessä jäsenmaiden ministereistä koostuva ministerineuvosto (jossa jäsenmaata edustaa kulloinkin käsiteltävänä olevasta asiasta vastaava ministeri) ja Euroopan parlamentti. Jokaiselle laille tarvitaan kummankin hyväksyntä.

*Ministerineuvostoissa* jäsenmailla ei ole enää tulevaisuudessa veto-oikeutta moniin asioihin, joissa niillä ennen perustuslain voimaantuloa on ollut, vaan asiat käsitellään aina määräenemmistöllä. Sen mukaan enemmistön muodostaa vähintään 55 prosenttia jäsenmaista, joissa asuu vähintään 65 prosenttia unionin väestöstä. Sitä kautta veto-oikeus, joka otetaan pois pieniltä mailta, palautuu suurille maille (joissa asuu 35 % väestöstä).

*Euroopan parlamentti* omasta puolestaan on ylikansallinen elin, jossa suurilla maille on paljon enemmän edustajia kuin pienillä. Kun se saa lisää lainsäädäntövaltaa, se merkitsee suurten maiden aseman vahvistumista.

Sekä ministerineuvosto että europarlamentti voivat yksipuolisesti estää minkä tahansa tavanomaisen lain voimaantulon.

Perustuslailla yli kaksinkertaistetaan ns. tavanomaisten lakien määrä, ja se merkitsee vallansiirtoa suurten jäsenmaiden hyväksi.

### **Toissijaisuusperiaate**

Perustuslain mukaan (osa I, artikla 11.3) subsidiariteetti-periaate kuuluu seuraavalla tavalla: *Toissijaisuusperiaatteen mukaisesti unioni toimii aloilla, jotka eivät kuulu sen yksinomaiseen toimivaltaan, ainoastaan jos ja siltä osin kuin jäsenvaltiot eivät voi keskushallinnon tasolla tai alueellisella taikka paikallisella tasolla riittävällä tavalla saavuttaa suunnitellun toiminnan tavoitteita, vaan ne voidaan suunnitellun toiminnan laajuuden ja vaikutusten vuoksi saavuttaa paremmin unionin tasolla.*

Unionin yksinomaiseen toimivaltaan kuuluvilla aloilla ei siis sovelleta toissijaisuusperiaatetta lainkaan.

Unionin *yksinomaiseen toimivaltaan* kuuluvat tullit, kilpailu, EMU-maiden rahapolitiikka, kauppapolitiikka, kansainväliset sopimukset sekä suurimmalta osin maatalous- ja kalastuspolitiikka.

Niillä aloilla jäsenvaltiot eivät voi estää komissiota toimimasta vapaasti ylikansallisesti.

### **Ylikansallista kosmetiikkaa**

Perustuslakiin on liitetty 36 pöytäkirjaa, jotka ovat EU:n primaarioikeutta ja siis perustuslain taseisia määräyksiä.

Pöytäkirja n:o 1 määrittää *kansallisten parlamenttien* aseman unionissa. Sen mukaan kansalliset parlamentit saavat ensimmäisten joukossa tietoonsa erilaiset lainsäädäntöesitykset.

Pöytäkirja n:o 2 on tehty *toissijaisuus- ja suhteellisuusperiaatteen* soveltamisesta. Sen mukaan kansalliset parlamentit voivat kuuden viikon kuluessa esityksestä tiedon saatuaan antaa perustellun lausunnon syistä, joiden perusteella ne eivät pidä sitä toissijaisuusperiaatteen mukaisena.

Komission ei tarvitse reagoida jonkun kansallisen parlamentin lausuntoon millään tavalla, jos samasta asiasta ei sitä moiti *vähintään kolmasosa* parlamenteista eli nyky-unionissa yhdeksän jäsenmaata.

Siinäkin tapauksessa, että kolmasosa jäsenmaiden parlamenteista katsoo esityksen rikkovan toissijaisuusperiaatetta, komissio voi pitää sen voimassa ja yrittää ajaa sen läpi ministerineuvostossa määräenemmistöllä vastoin huomautuksia esittäneiden maiden kantaa.

Vain jos isojen maiden parlamentit moittivat toissijaisuuden puutetta, ongelma voi olla komission näkökulmasta huomioon otettava.

## **Yhtä tyhjän kanssa**

Ylikansallisen päätöksenteon lisääntyessä EU:n vallankäytön suurimpia häviäjiä ovat kansalliset parlamentit.

Unionin yksinomaiseen toimivaltaan kuuluvissa asioissa niitä ei kuulla lainkaan. Tavanomaisessa lainsäätämisyjärjestyksessä säädettävien lakien osalta niillä on mahdollisuus moittia toissijaisuusperiaatteen noudattamatta jättämistä. Jotta sillä olisi merkitystä, samansisältöinen pikakanta on otettava myös kahdeksan muun jäsenmaan parlamentissa.

Johtopäätös on, että toissijaisuusperiaatteella ei ole käytännössä mitään merkitystä ja että jotkut suomalaiset kansanedustajat pettävät itseään väittäessään EU:n perustuslain merkitsevän kansallisten parlamenttien aseman vahvistamista.

Kansallisten parlamenttien vallan murentamista merkitsevät myös ne *joustavuuslausekkeet* se

*passerellet*

, joilla ministerineuvostot ja valtionpäämiesten huippukokoukset voivat ottaa unionin toimivaltaan kokonaan uusia aloja tai siirtää uusia aloja tavanomaisen lainsäätämisyjärjestyksen kohteeksi.